

Dnr :UN2024/125-1

Utbildningsförvaltningen

David Englund | Nämndsekreterare/utredare
0734-64 72 02 | david.englund@bollebygd.se

Utbildningsnämnden

Utredning av fria pedagogiska måltider

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att:

- Fria pedagogiska måltider införs för två pedagoger per avdelning i Bollebygd kommuns förskolor enligt rullande schema,
- Fria pedagogiska måltider införs för pedagogerna i anpassad grundskola,
- Pedagogiska måltider i Bollebygd kommuns grundskolor fortsatt subventioneras med 5 kronor per måltid, utifrån aktuellt listpris.
- Fria och subventionerade måltider enligt förslag ovan prövas under 2025, för att sedan utvärderas. Därefter tas nytt beslut, utifrån resultatet av utvärderingen.

Pedagogisk måltid i Bollebygds kommun avser inom ramen för denna utredning endast lunch.

Beslutet ska gälla under förutsättning att budgetramen för år 2025 utökas för att täcka dessa kostnader. Utbildningsnämnden ska inte bära kostnaderna för pedagogiska måltider inom nuvarande budgetram.

Beslutet skickas till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Ärendet

Bakgrund

På sammanträdet den 7 februari 2024 beslutade utbildningsnämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda hur den aviserade prisökningen för pedagogiska måltider skulle hanteras. I uppdraget ingick att utreda möjligheten till fria pedagogiska måltider för pedagogerna i förskolan och anpassad grundskola.

Den 25 april inkom också en skrivelse från Sveriges Lärare och Kommunal till utbildningsförvaltningen, där man yrkar på att det tillskjuts medel i budget 2025 till fria pedagogiska måltider för personalen på förskolan (dnr UN2024/143).

Utbildningsförvaltningen noterar också att måltidsorganisationen i Bollebygds kommun gärna ser en ökad vuxennärvaro vid måltiderna i skolan.

De huvudsakliga frågorna som ingår i utredningen av ärendet är:

- Vad är definitionen på en pedagogisk måltid?
- Vad kostar de pedagogiska måltiderna idag?
- Är det möjligt att erbjuda gratis pedagogisk måltid och vad skulle det isåfall kosta?

Begreppet pedagogisk måltid

En pedagogisk måltid inom utbildningsförvaltningens verksamheter är när personal och barn/elever äter lunch tillsammans under serveringens ordinarie tider. För personalen innebär detta att de har tillsynsskyldighet och ansvar för barn/elever under lunchen.

Innebörden av en pedagogisk måltid är att den genomförs i ett pedagogiskt sammanhang tillsammans med barn/elever närvarande inom arbetstiden. Personalen som deltar i en pedagogisk måltid har ansvar för tillsyn, praktisk hjälp vid måltiden, motiverar, handleder, tränar samt att det finns ett inslag av utveckling av social kompetens.

Pedagogisk måltid i Bollebygds kommun avser inom ramen för denna utredning endast lunch.

Syfte med pedagogisk måltid

Enligt utbildningsförvaltningens tidigare riktlinjer är syftet med en pedagogisk måltid:

- att lägga grunden för goda kostvanor för barn/elever
- måltiden ska förmedla matglädje och en social samvaro mellan vuxna och barn

Enligt Livsmedelsverket kan förskolan och skolan främja goda matvanor bland barn och unga med hjälp av måltidspedagogik.

Livsmedelsverket framhåller bland annat att:

”Barn behöver vuxna som förebilder och stöd. Merparten av alla småbarn i Sverige äter många av sina måltider i förskolan – tillsammans med andra vuxna än föräldrarna. Därför kan man anta att förskolepersonalen, liksom föräldrarna, har stor påverkan på barnens måltider, matvanor och inställning till mat. Utifrån de vuxnas roll som förebilder finns ett stort pedagogiskt värde i att barn och vuxna på förskolan äter av samma mat.” (Nationella riktlinjer för måltider i förskolan, Livsmedelsverket, Uppsala 2016, s. 11)

Skolverket framhåller också flera fördelar med pedagogiska måltider:

”Måltiderna är ett tillfälle för elever och lärare att mötas och prata med varandra, och de kan också vara ett bra tillfälle för eleverna att lära sig saker. Till exempel kan man diskutera hur transport av livsmedel och matsvinn påverkar klimatet, vad man äter i olika kulturer och inom olika religioner, vad kroppen behöver för att må bra eller vad man äter idag jämfört med förr i tiden.”

(<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/mat-i-forskolan-och-skolan>, 2024-05-31)

Skattefri förmån

Enligt Skatteverket är fria och subventionerade pedagogiska måltider att betrakta som skattefri förmån:

”Förmån av fri eller subventionerad måltid för lärare eller annan personal vid grundskola, förskola, daghem och fritidshem är av hävd skattefri. Detta förutsätter att personalen har tillsynsskyldighet vid måltiden eller motsvarande ansvar för barn under skolmåltider och andra s.k. pedagogiska måltider.” (Utdrag ur Skatteverkets regelverk SKV M 2009:28).

Ekonomiska förutsättningar

I dagsläget kostar en pedagogisk måltid 22 kronor för pedagogerna och det finns inga begränsningar – den som vill äta med våra barn/ungdomar kan göra det. Teknik- och serviceförvaltningen aviserade en höjning av avgiften för 2024, då nivån inte justerats på lång tid. Utbildningsförvaltningen tog då beslut om att stå för mellanskillnaden så att tidigare nivå kunde bibehållas under 2024, medan hanteringen av kostnaden utreddes vidare. Teknik- och serviceförvaltningen tar 27 kronor per måltid, vilket innebär att utbildningsförvaltningen står för 5 kronor per måltid.

En successiv höjning av avgiften till 34 kronor per måltid har aviserats av teknik- och serviceförvaltningen.

En beräkning av vad subventioneringen med 5 kronor i grundskolan kostar finns redan genomförd för år 2024.

Förskola

I förskolans organisation finns totalt 29 avdelningar. I samtliga av dessa deltar idag alltid pedagoger vid måltiderna, om än i olika utsträckning. I beräkningen av kostnad för fria pedagogiska måltider föreslås i samråd med förskolans rektorer att 4 sommarveckor räknas bort, samt 4 fasta KU-dagar per år, då inga pedagogiska måltider äts. Detta ger totalt 47 veckor per år där pedagogiska måltider genomförs. Om två pedagoger äter för 34 kronor per måltid på alla avdelningar hela året, blir den uppskattade kostnaden för detta ca 463 000 kronor per år.

Anpassad grundskola

Inom anpassad grundskola deltar 12 pedagoger vid måltiderna. Räknat på 177 arbetsdagar per år och 34 kronor per måltid, blir den uppskattade kostnaden ca 72 000 kronor per år.

Total kostnad

Den totala uppskattade kostnaden för fria pedagogiska måltider i förskola och anpassad grundskola enligt utredningens förslag blir ca 535 000 kronor per år.

Bedömning

Grundskola

Givet alla de fördelar utbildningsförvaltningen ser med pedagogiska måltider och en god vuxennärvaro vid barns och ungdomars måltider i skolan, vill förvaltningen, så

långt det är möjligt, se att detta kan upprätthållas. En möjlig konsekvens av en successiv prishöjning av pedagogisk måltid skulle kunna vara att vuxennärvaron totalt sett minskar. Förvaltningen anser att det vore olyckligt, med tanke på de negativa effekter det kan ge, både på kort och lång sikt. I den lilla kommunen är av naturliga skäl de ekonomiska resurserna samtidigt mer begränsade än i en större kommun och en gräns för kostnaden måste sättas någonstans. Det är rimligt att då sätta en fast subventionsnivå för grundskolan, då det ger en förutsägbarhet i kostnadsberäkningen.

Utbildningsförvaltningen föreslår att nämnden låter subventioneringen på 5 kronor av aktuellt listpris per måltid ligga kvar, som en tydlig markering av vikten av vuxennärvaro och positiva förebilder vid våra barns och ungdomars måltider.

Förskola

I förskolan är vuxennärvaron vid barnens måltider nödvändig och av mycket stor vikt för att främja goda matvanor och socialt samspel hos barnen. Då detta ingår som en arbetsuppgift för pedagogerna, är det rimligt att kostnader i samband med den också räknas in som en del av den.

Efter dialog med förskolans rektorer bedöms det rimligt att två pedagoger per avdelning har uppgiften att äta pedagogisk måltid varje dag. Med ett sådant upplägg blir de ekonomiska förutsättningarna tydliga. Arbetsuppgiften föreslås då schemaläggas så att den roterar bland alla pedagoger på avdelningarna.

Anpassad grundskola

Inom anpassad grundskola arbetar man med en elevkategori som också behöver mycket stöd i måltidssituationen. Här föreslås därför att alla pedagoger äter fri pedagogisk måltid.

Förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att:

- Fria pedagogiska måltider införs för två pedagoger per avdelning i Bollebygd kommuns förskolor enligt rullande schema,
- Fria pedagogiska måltider införs för pedagogerna i anpassad grundskola,
- Pedagogiska måltider i Bollebygd kommuns grundskolor fortsatt subventioneras med 5 kronor per måltid, utifrån aktuellt listpris.
- Fria och subventionerade måltider enligt förslag ovan prövas under 2025, för att sedan utvärderas. Därefter tas nytt beslut, utifrån resultatet av utvärderingen.

Beslutet ska gälla under förutsättning att budgetramen för år 2025 utökas för att täcka dessa kostnader. Utbildningsnämnden ska inte bära kostnaderna för pedagogiska måltider inom nuvarande budgetram.

Nya riktlinjer

Beslutet ska också innebära att nya uppdaterade riktlinjer för pedagogiska måltider i Bollbygds kommun tas fram.

Barnkonsekvensanalys

Ett genomförande av fria pedagogiska måltider inom förskola och anpassad grundskola måste sägas ha positiva effekter för barn och ungdomar, då det sammanfattningsvis främjar goda matvanor och ett sunt förhållningssätt till kost, ger positiva förebilder och möjlighet att öva socialt samspel, samt ökar trygghet och matro.

Beslutsunderlag

- Utredning av fria pedagogiska måltider, tjänsteskrivelse 2025-05-31

Skickas till

Kommunstyrelsen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

Johan Berntsson

David Englund

Utbildningschef

Nämndsekreterare/utredare